

Budoucnost eurozóny

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Euro v Česku nebude dřív než v roce 2013. Naznačil to ministr financí Miroslav Kalousek na summitu Evropské unie v Bruselu. Vláda podle něj kvůli finanční krizi odkládá na příští rok rozhodnutí o konkrétním datu. Nepotěšil tím exportéry, kteří stále volají po co nejrychlejším zavedení eura.

Michala HERGETOVÁ, redaktorka

Krachující banky a stamiliardové injekce od evropských vlád odsouvají zavedení eura v Česku. Evropské státy se totiž zadluží a to může ohrozit budoucí vývoj celé měnové unie.

Miroslav KALOUSEK, ministr financí /KDU-ČSL/

Byla velká diskuse, zda to datum stanovíme letos, je evidentní, že ho letos nestanovíme. Možná ho stanovíme příští rok.

Michala HERGETOVÁ, redaktorka

Zástupci Unie se dohodli, že finanční systém podpoří celkem víc než dvěma biliony eur. K pumpování miliard do bank se přidalo i jindy konzervativní Švýcarsko. Také ono si buď bude muset půjčit, nebo je vybrat na daních.

Mojmír HAMPL, viceguvernér, ČNB

To, co řešíme teď, je, jestli ty náklady nebudou tak velké, že by ohrozily fiskální a měnovou stabilitu té zóny, do které my směřujeme, a jestli bychom nevyměňovali lepší měnu za horší.

Michala HERGETOVÁ, redaktorka

Jenže exportéři takové argumenty neberou, aspoň zatím. Kvůli posilující koruně totiž přicházejí o miliardy.

Petr KUŽEL, prezident, Hospodářská komora ČR

Samozřejmě krize, která na nás dneska doléhá, je možná nová situace, ale naši členové nadále chtějí zavedení eura v co nejkratším termínu.

Michala HERGETOVÁ, redaktorka

Na exportéry dopadá především zpomalující německá ekonomika, ta příští rok počítá s růstem jen dvě desetiny procenta, tedy šestinovým proti původním propočtům. Zpomalujícího hospodářství se bojí i Francie, a proto se její prezident snaží prosadit celoevropskou pomoc nejen pro banky, ale také průmysl, hlavně automobilový. Bruselský summit jeho návrh zatím

neodmítl, ale ani neschválil nic konkrétního. Česká republika a Maďarsko jsou posledními zeměmi v regionu, které si ještě nestanovily datum pro přijetí eura. Slovinci začnou společnou měnou platit už příští rok, Poláci v roce 2011 a Česká republika to pravděpodobně nestihne dřív než v roce 2013. Michala Hergetová, Česká televize.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

A ve studiu jsou ekonom Lubomír Lízal z Národohospodářského ústavu Akademie věd. Dobrý večer.

Lubomír LÍZAL, ekonom, Národohospodářský ústav Akademie věd ČR

Dobrý večer.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

A také Michal Tomášek z Právnické fakulty Univerzity Karlovy, který se tématem eura z právního pohledu zabývá dlouhodobě. Dobrý večer i vám.

Michal TOMÁŠEK, profesor, Právnická fakulta UK

Dobrý večer.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Pánové, je stále ještě důvod chtít přijmout evropskou měnu euro? Pane Lízale.

Lubomír LÍZAL, ekonom, Národohospodářský ústav Akademie věd ČR

No, to se ukáže. Já si myslím, že momentálně je ta situace, kdy euro může mít vážné problémy, neboť od jeho zavedení doposud nebyla žádná vážnější finanční ani ekonomická krize. Čili, pokud euro bude neúspěšný projekt, tak se to projeví právě teď.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

V jakém horizontu by se mohlo projevit euro coby neúspěšný projekt?

Lubomír LÍZAL, ekonom, Národohospodářský ústav Akademie věd ČR

Já si myslím, že by to byl relativně krátký horizont a viděli bysme to na chování jednotlivých vlád, které by vlastně začaly dělat politiku stylem já sám na sebe, a nikoliv jednotnou politiku v rámci celé měnové zóny.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

To znamená, že by mnohé země eurozóny mohly přecházet zpátky ke svým národním měnám, byť ty už jsou v tuto chvíli v propadlišti dějin?

Lubomír LÍZAL, ekonom, Národohospodářský ústav Akademie věd ČR

To si nemyslím, že by to šlo takhle rychle, ale spíš bychom viděli naprostou divergenci, řekněme, fiskální politiky, ztráta fiskální disciplíny, jednotlivé, řekněme, balíčky pomoci, ať už odvětvím nebo významným podnikům. Čili, takový ten krok směrem od jednotného trhu.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Hm. Pane Tomášku, ministr financí Miroslav Kalousek dnes v Bruselu jasně prohlásil, že vláda termín přijetí eura oznámí možná příští rok. Tedy bezesporu ne letos, tak jak se o tom zhusta spekulovalo a očekávalo. Měl pro to podle vašeho názoru důvod?

Michal TOMÁŠEK, profesor, Právnická fakulta UK

Pravděpodobně pro to nějaký důvod měl, ale já si nemyslím, že tady je nějaký přímý příčinný vztah mezi krizí, která nyní hýbe Evropou a Spojenými státy, a odkladem zavedení eura v České republice.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

A když k tomu ještě přidáme to, že jedním z hlavních argumentů české vlády bylo takové to očekávané rozvolnění kritérií Paktu stability a růstu, kde jedno z těch hlavních kritérií je nepřekračovat tři procenta HDP, co se týče schodku veřejných rozpočtů, tak to padlo vlastně, protože rozhodnutí summitu v Bruselu, teď to poslední, mluví o tom, že tento pakt bude ve svých kritériích dodržován. Tak zbývá ještě nějaký legitimní důvod pro to, abychom oddalovali vstup do eurozóny?

Michal TOMÁŠEK, profesor, Právnická fakulta UK

Já bych především řekl, že Česká republika čím dále tím více přestává být v situaci, kdy je pro ní výhodné oddalovat vstup do eurozóny z mnoha důvodů. To je první poznámka.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Pardon, můžete uvést alespoň některé?

Michal TOMÁŠEK, profesor, Právnická fakulta UK

Myslím si především, že už není tady tak velký prostor pro autonomní monetární politiku České národní banky, která by mohla vyrovnávat určité ekonomické, ekonomické rozdílnosti mezi námi a zbytkem Evropské unie asi a i ty tlaky, které tady byly v souvislosti s posilováním české koruny, volání po vstupu do eurozóny ze strany podnikatelské sféry, to všechno jsou atributy, které svědčí o tom, že skutečně je pro nás čím dále tím méně výhodné být mimo eurozónu. Nastává asi ten okamžik, kdy bychom měli přijmout rozhodnutí. Pokud jde o Pakt stability, já si myslím, že je to poněkud zjednodušené vidění. Tak Pakt stability má dvě stránky, on má stránku pro ty země, které už euro mají, a tam to kritérium nebylo ani tak rozvolněno, ale bylo řečeno, že může být, může tam být prostě určité vyvinění z neplnění maastrichtských kritérií v případě závažné recese nebo krize. Takže, dává se tady určitý velký prostor. To už ale bylo dáno v roce 2005, to není ...

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Na druhou stranu my jsme svázáni, coby země, která stojí mimo eurozónu, konvergenčním programem.

Michal TOMÁŠEK, profesor, Právnická fakulta UK

Ovšem to je zase jiná stránka toho Paktu stability. Ale jistě ten Pakt stability a růstu má vlastně různá kritéria pro země, které vstupují do eurozóny, a které už v té eurozóně jsou. Takže, já stále nejsem přesvědčen, že tady je nějaká přímá spojitost mezi odkladem našeho vstupu do eurozóny a krizí, která nebo rozvolněným výkladem, jak vy říkáte, Paktu stability a růstu, i když já bych to slovo rozvolnění možná nepoužil.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Dobře. Je zhruba, pokud bychom tedy se pohybovali v intencích toho roku, kdy původně to oznámení vstupu do eurozóny mělo padnout, podle některých informací do konce tohoto roku, ve chvíli, kdy to bude posunuto o rok a my bychom tedy /nesrozumitelné/, že i vstup do eurozóny bude posunut o rok, je to důležité?

Lubomír LÍZAL, ekonom, Národohospodářský ústav Akademie věd ČR

Já si myslím, že je důležité, aby vláda věděla, do jaké měnové zóny vlastně vstupuje. Zda je to zóna stabilní, nebo zda tam jsou jisté turbulence a pak patrně může být výhodné chvíli ještě počkat. Tady bych řekl to, že vlastně doposud Česká republika, pokud /nesrozumitelné/ poslední rok, měla nižší úrokové sazby než eurozóna, čili vlastně my jsme na tom byli relativně lépe než, než eurozóna. A pokud taková situace by opět nastala právě z důvodu toho, že vlastně by ta ekonomická situace v západní Evropě byla, řekněme, méně příznivá než v České republice, tak si myslím, že by bylo výhodnější ještě chvíli počkat.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Pane Tomášku, kdyby, a teď, prosím, chvíli fabulujme, kdybychom teď byli členy eurozóny a tedy používali jako měnu euro, tak myslíte si, že by na nás krize dopadala tvrději, či ne?

Michal TOMÁŠEK, profesor, Právnická fakulta UK

Já si myslím, že krize by na nás možná nedopadala tak tvrdě, protože náš bankovní sektor prošel určitou, určitou očistou v posledních deseti letech a zdá se být daleko stabilizovanější, než jsou banky v některých, některých západoevropských zemích. Takže, nedomnívám se, že by tady byl tak velký tlak. Myslím si, že z tohoto hlediska asi není příliš rozdílné, zda jsme v eurozóně, nebo ne. Možná, kdyby pokračovaly nějaké tlaky v posilování české koruny, tak pak ještě ta, ty dopady té krize mohly být multiplikovány nepříznivým dopadem na malé a střední podnikatele. To je ovšem věc, která tak, tak přímo s tím problémem nesouvisí.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Tak pojďme se teď přesunout z čistě finanční a měnové oblasti k dopadům hospodářské krize. Jedna z nejdůležitějších zpráv dneška přišla z Německa. Tamní ministerstvo hospodářství oznámilo korekci odhadu růstu ekonomiky v roce 2009 a ten by se měl téměř zastavit. A v

Berlíně je připraven náš spolupracovník, tedy spolupracovník České televize Jaroslav Šonka. Dobrý večer, Jaroslave. Konkrétně ta prognóza mluví o růstu v hodnotě nula celá dvě desetiny procenta HDP. Co tato informace v Německu způsobila?

Jaroslav ŠONKA, redaktor

No, samozřejmě se dostaly do pohybu různé dohady a odhady. Ovšem příprava tohoto vládního rozhodnutí byla v rukou takzvaných sedmi moudrých. Jsou to instituce nejen z Německa, které vypočetly aspoň dva scénáře. Jeden z těch scénářů je takový, že vychází z toho, že pomocný balíček bankovnímu trhu bude neúspěšný a peníze, které se v něm vyčíslijí, budou také vydány, tedy bude to ztráta. Druhá, optimističtější varianta, vychází z toho, že tyto peníze zapůsobí a budou splaceny zpět, to znamená, nebudou to peníze vyhozené, v tomto případě budou podmínky výhodnější a k tomu se přidal také ministr financí, který tvrdil, že se mění podmínky trhu a že ani jen tak malý růst jako nula celá dvě desetiny procenta nemusí ještě ovlivnit negativně například trh práce.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Ministr hospodářství, Jaroslave, Michael Glos, německý ministr hospodářství dnes také prohlásil, že je potřeba, teď cituji: "Uvrhnout moratorium na vše, co by přineslo německému průmyslu nové náklady, jako je zpřísnění ekologických standardů pro automobilky." Konec citátu. To znamená, že s Německem Evropská unie v nějakých zelených plánech chránících životní prostředí například před emisemi v příštích letech nemůže počítat?

Jaroslav ŠONKA, redaktor

Já si myslím, že to je jenom jeden hlas v té diskusi. Velká koalice je opravdu velká a když se podíváme na srovnání toho, jak se automobilový průmysl vyvíjel v posledních letech, tak se vyvíjel v Německu špatně, protože neměl standardy. Zatímco francouzský automobilový průmysl ho v podstatě předjel tím, že tam ty standardy byly vyšší a že některé automobilky, jako třeba Renault, už dávno dodržují určitá pravidla lépe než v Německu a zákazníci se rozhodují i právě podle toho. Já si myslím, že to je taková vlastní branka, viděl bych to trochu s humorem.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Tak tolik Jaroslav Šonka z Berlína. Díky za váš čas. Na shledanou. A zpátky do studia v Praze. Pánové, pokud se růst německé ekonomiky opravdu v příštím roce téměř zastaví, nula celá dvě desetiny procenta HDP, to opravdu není příliš mnoho, jaký to bude mít vliv na českou ekonomiku, pane Tomášku, podle vašeho názoru, která je do značné míry navázána na německou?

Michal TOMÁŠEK, profesor, Právnická fakulta UK

Tak já nejsem povoláním ekonom, já jsem právník, takže možná pan kolega na to odpoví kvalifikovaněji, ale rozhodně se domnívám, že to bude mít vliv dosti podstatný, protože česká ekonomika je rozhodně v sedmdesáti, osmdesáti procentech závislá na obchodu s eurozónou a zejména s Německem. Je tady celá řada subdodavatelů, německé dceřiné společnosti, tedy dceřiné společnosti německých firem. Čili, nepochybně se ten růst zpomalí, ale myslím, že v

těch prognózách už s tím počítá jak Česká národní banka, tak Český statistický úřad a i nezávislí analytici.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Tak to je odhad právníka a teď odhad ekonomika. Spíš tu otázku, prosím, budu modifikovat, jestli je možné, kdyby opravdu se růst německé ekonomiky takovým způsobem brzdil, že by českou ekonomiku táhl s sebou?

Lubomír LÍZAL, ekonom, Národohospodářský ústav Akademie věd ČR

Tak ten vliv tam nepochybně bude, ale musíme si uvědomit, že česká ekonomika je na tom trochu lépe než ta německá. Čili, pokud německý růst bude někde okolo té nuly, můžeme se bavit, jestli to bude lehce nad, lehce pod, tak česká ekonomika by měla růst. Přece jenom ty naše podmínky jsou trochu lepší, máme jistou cenovou výhodu, takže tady bych to viděl pozitivněji. Samozřejmě nemůžeme očekávat ty růsty, které jsme viděli v minulých letech, ale ten scénář bych viděl spíše pozitivní, mírného růstu, nikoliv zastavení.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Tak a prosím ještě jeden váš komentář a ten se bude týkat výsledků právě dnes skončeného summitu Evropské unie v Bruselu. Šéfové unijních států se shodli kromě jiného na tom, že by se měl zreformovat Mezinárodní měnový fond a že by měl být založen jakýsi mezinárodní systém včasného varování pro případy krizí. Možná tyto dva plány by měly spojeny do jednoho právě při reformě Mezinárodního měnového fondu. Jaký to je plán? Je dobrý? Bude fungovat?

Lubomír LÍZAL, ekonom, Národohospodářský ústav Akademie věd ČR

To je otázka, ale vlastně v současné finanční krizi se ukázalo, že Evropská unie a potažmo i svět nemá instituci nebo nemá mechanismus, jakým čelit krizi. Vlastně ta hlavní, ten hlavní důvod té krize, proč se tak prohlubuje, je velká nedůvěra na trzích. A není zatím instituce, není zatím, řekněme, takový ten institut, který by udával tón a vrátil důvěru na ten trh. A vlastně, co jsme taky zatím viděli, byly různé nekoordinované akce států na počátku, které spíše vnášely chaos. Teprve později, když byla jednotná akce centrálních bank, které společně snížily úrokové míry, tak to vyslalo určitý signál, že začala ta fáze koordinace. Ale pořád je vidět to, že jednotlivé vlády přece jenom přemýšlí na ty zadní vrátka, že by si mohly uhrát něco navíc než ty ostatní a to samozřejmě opat zasévá tu nedůvěru v ten trh, který si říká, no ale zůstanou jenom u těchto malých domů, nebo budou se také snažit třeba utratit víc peněz na svůj domácí průmyslu a podobně.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Poslední otázka na vás, pane profesore. Vy se opravdu dlouhou dobu zaobíráte tématem eura, zejména z právního pohledu. Tak to, co teď vidíte, co se děje v Evropské unii, jakým způsobem se šéfové Evropské unie snaží, a mnohdy se to nedaří a v menší míře se to daří, dohodnout na společném postupu, tak máte pocit, že se projekt eura ukazuje jako sjednocující pro Evropskou unii?

Michal TOMÁŠEK, profesor, Právnická fakulta UK

Projekt eura jistě pro Evropskou unii sjednocující je a je pro Evropskou unii nevyhnutelný. Já si myslím, že ten problém je pokračování té staré diskuse, která teďka vyplouvá na povrch, jak sjednotit nebo jestli vůbec sjednotit dohled nad finančními trhy. Ta diskuse trvá už od roku 1992, od vytvoření Maastrichtské smlouvy a projektu eura a vytvoření Evropské centrální banky. A zatím k tomu nebyla nikdy příliš velká vůle. Ten varovný mechanismus je velice chvályhodný, pokud bude vytvořen na mezinárodní úrovni, ale když existuje i na evropské úrovni v podobě Paktu stability a růstu a docházíme k takovým krizím, tak potom je otázka, co s tím varováním vlastně kdo dělá. A to je podle mého názoru stále nedořešené nebo se to pohybuje v rovině politických spekulací.

Martin VESELOVSKÝ, moderátor

Není vyloučeno, že to se bude řešit i nadále. V každém případě, pánové, díky za váš čas, který jste věnovali Událostem, komentářům. Díky, na shledanou.

Lubomír LÍZAL, ekonom, Národohospodářský ústav Akademie věd ČR

Na shledanou.

Michal TOMÁŠEK, profesor, Právnická fakulta UK

Na shledanou.